

Вижте луковите култури с други очи!

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 22.03.2015 *Брой:* 3/2015

Темата за луковите култури като част от подотрасъла зеленчукопроизводство е многопосочна, заредена с енергия, магнетизъм, спекулации, структурни дефицити на икономически интерес, идеи за развитие, подходи за постигане на определени цели...

Ако стартираме темата от позиция селекция, трябва да припомним, че през миналия век родната генетика постигна резултати, които в повечето случаи и до ден днешен са върхови планетарни образци. Става дума за биотипове, сортови признаци, изходен генетичен материал, продуктова гама с автентични характеристики за устойчивост на вредители, толерантност към пестициди, пластичност, адаптивност, добивност, вкусови качества, съдържание на биологично активни вещества. С други думи: българската селекция на зеленчуци беше между световните лидери, разпознаваема марка, респектиращ фактор.

Ако към този безценен капитал прибавим високите професионални компетенции на засиленото агрономическо присъствие и технологичните умения на родните градинари, познати из цяла Европа, нашето земеделско общество, а защо не и цялата нация, може съвсем основателно да се гордее с това многофакторно богатство, с тези знакови постижения, с търговската инвазия и смазващите конкурентни предимства.

И какво от това, ще рекат неколцината познавачи на славното минало? И ще имат право! След 1989 г. започна обратно броене. Градинарството, дотогава цветущ и пчелив бизнес, бе превърнато в маргинална практика, сривът беше мащабен и катастрофален. Активирани бяха свръхмощни деструктивни напрежения и разрушителни вихрушки. Последва ефектът на доминото: селекционната дейност бе дълбоко замразена, семепроизводството, продължението на селекционния процес, бе смазано и придоби смуцаващо некачествени равнища, производството на луковите култури бе капсулирано до пренебрежително нищожни размери, едва ли не в границите на дворните градинки... На родния пазар се случи чудо невиждано! Започна безконтролен внос, в повечето случаи незаконен, на долнопробна стока – лук, чесън, праз, не само от Македония и Турция, но и от далечни екзотични дестинации – Китай, Южна Америка...

Така или инак, немислимо е хаотичното движение да продължи вечно! Дойде време да бъде ревизирана тази разбойническа вакханалия. Дойде време да се съживят традициите, да се мотивира многофункционална активност, да се структурират и стартират ключови инвестиционни проекти. Да се създаде среда за предприемчивост, за възстановяване на конкурентните предимства на нашите зеленчуци, в т. ч. и на луковите култури. Да се дефинира общ интерес и адекватно пазарно мислене и поведение, включващи актуални протекционистични политики. В контекста на този възможен и наложителен рестарт на производството с твърде специфичен и оригинален биологичен профил успешно се вписва растителната защита. Тя е в състояние да генерира нова динамика, да инициира създаването на гъвкави технологични схеми за отглеждане на културите, да изстреля производството в нова орбита. Интензитетът на съвременната растителна защита от висок клас, продукт на водещите агрохимически компании в света, позиционирани на българския пазар, е инструмент за гарантиране на висок здравен статус на луковите култури в несигурна климатична среда. Казано дефинитивно: съвременната растителна защита е моторът за постигане на високи цели!

Българското производство на лук, чесън и праз има потенциал да се върне на световната пазарна „сцена“. При това Европа не е единствената локация, арабската дестинация е много перспективна – нуждата от тези продукти в тази част от планетата е безлимитна, пазарът е платежоспособен. Разбира се, ако намеренията да бъде рестартиран този бизнес (какви сигнали са налице от страна на Министерството на земеделието и храните) са сериозни и устойчиви, трансформацията трябва да бъде широкоформатна. Защото какъв ще бъде ефектът например от форсиране на едно производство на чуждестранни сортове? Кажи-речи, никакъв! България трябва да произвежда български лук, чесън и праз. Само тези

родни сортове с уникални качества и визии имат неповторимата възможност и шанс да направят пробив на световния пазар. Само те могат да впечатлят и да привлекат вниманието на чуждестранните търговци.

Възстановяването на зеленчукопроизводството не бива да се свързва само с носталгични спомени и отколешни вълнуващи постижения. Едно съвременно българско градинарство, базирано на оригинална и неповторима селекция, иновативна растителна защита, технологична компетентност и агротехнически умения означава повече работни места, повече добавена стойност, повече печалби!